

У статті авторкою висвітлюються проблемні питання специфіки трансляції інформації українськими ЗМК, аналізуються дві знакові формули донесення змісту новини до аудиторії та дається критична оцінка ринковим вимогам до діяльності засобів масової комунікації.

Ключові слова: інтелектуалізація, ринок ЗМК, трансляція інформації, інформаційний потік.

В статье автором освещаются проблемные вопросы специфики трансляции информации украинскими СМК, анализируются две знаковых формулы донесения содержания новости к аудитории и дается критическая оценка рыночным требованиям к деятельности средств массовой коммуникации.

Ключевые слова: интеллектуализация, рынок СМК, трансляция информации, информационный поток.

In this article the author highlights issues of concern specific information of the Ukrainian translation of the mass media, analyzes two iconic formula reports the news content to the audience and a critical assessment of market requirements to the activities of the mass media.

Keywords: intelligence, market mass media, broadcast media, the information flow.

Вікторія Назарук, аспірантка кафедри української літератури та журналістики Національного університету «Острозька академія»

Проблема інформаційної коректності з огляду на зростання кількості конвергентних ЗМК: понятійний зріз

Бурхливий розвиток інформаційних технологій наприкінці ХХ ст. зумовив зростання важливості окремих аспектів суспільного життя, які безпосередньо стосуються поширення інформації як такої.

Мета статті полягає у здійсненні критичного понятійного зрізу питань інтелектуалізації суспільства через посередництво засобів масової комунікації.

Звернення до питань інтелектуалізації читацько-глядацької аудиторії почалося із праць діаспорних дослідників, оскільки на українському ґрунті теоретична журналістика тільки починає формуватися. Відтак, у підготовці роботи використовувалися переважно матеріали Миронченко В. та Картера М.

Актуальність статті зумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій та загальної інформатизації соціуму ми часто вживаємо вислів «інформаційна революція», але не даємо чіткої конкретизації цьому поняттю. Тракуємо його переважно у контексті широкого розповсюдження значних інформаційних потоків та проникнення їх у всі без винятку сфери життя. У ХХІ столітті людством накопичено значний масив знань у чималій кількості галузей, внаслідок чого основною цінністю для суспільства взагалі й окремої людини зокрема стали інформаційні ресурси, як такі. Тобто пласт певних даних щодо чітко визначеного окремішнього об'єкта.

Організація соціуму почала трансформуватися у напрямку перерозподілу реальної влади від традиційних структур до центрів управління інформаційними потоками, зростає впливовість засобів масової комунікації (ЗМК). «Інформатизація та комп'ютеризація докорінно змінюють обличчя суспільства. За таких обставин забезпечення інформаційної безпеки поступово виходить на перший план навіть у проблематиці національної безпеки», - зазначає у своїй праці «Інформаційне радіомовлення» В.Миронченко [8; с.31].

Тобто інформація стала чинником, який може призвести до значних технологічних аварій, військових конфліктів та поразок у них, дезорганізувати державне управління, фінансову систему, роботу наукових центрів, і чим вищий рівень інтелектуалізації та інформатизації суспільства, тим потрібнішою стає надійна інформаційна безпека, оскільки реалізація інтересів, людей та держав все більше здійснюється за допомогою інформатизації. Враховуючи той факт, що під впливом інформаційного напливу може цілеспрямовано змінюватися світогляд та мораль як окремих осіб, так і суспільства в цілому, нав'язуються чужі інтереси, мотиви, спосіб життя, на перший план впливає аналіз сутності та форм проявів сучасних методів скритого агресивного впливу, вияву дій, що мають цілеспрямований агресивний характер і які протирічать інтересам національної безпеки, вироблення механізмів протидії їм у всіх напрямках

У такому руслі доцільно говорити про поняття «інформаційної безпеки» та «інформаційної коректності», особливо з огляду на збільшення кількості конвергентних та апоріорі виключно онлайн-версій ЗМІ, діяльність яких досі не має належного рівня правового захисту. Використання інформації з таких видань не завжди свідомо передбачає її маркованість. Тобто будь-який користувач мережі Інтернет безперешкодно може трансформувати чужу думку у власні і навпаки. Експертна оцінка тексту при цьому не завжди здійснюється, а відтак можна говорити про певні рівні плагіату. Іншою загрозою є опрощення інформаційного потоку, особливо коли іде мова про громадську журналістику. Тут вступає у дію фактор трансляції прямого інформаційного потоку, що будується за класичним пірамідальним принципом: «Хто? Що? Де? Коли?», про що зазначає Іванов В. [6; с.111]. Класичний питальник відображає суть провідних моментів зацікавленості аудиторії. Психологічно він має стимулювати розвиток дії питанням «А ще? Що ще?», але з огляду на засилля подієвості, цей момент може відходити на другий план, залишаючи поза увагою читача аналітичну та рецептивно-критичну складову. Вихідним завданням журналістики, а саме журналістського тексту є передача інформації

від першоджерела до аудиторії, яка готова ту чи іншу інформацію сприймати. Вторинною за своєю суттю, але не менш важливою залишається умова стимуляції тієї ж таки аудиторії до подальших розмірковувань над сприйнятим, задля власного критичного висновування і здобуття певних аспектів життєвої компетенції.

Потрібно врахувати той факт, що за рахунок структури передачі інформації від покоління до покоління формуються історична пам'ять і національна свідомість, гордість і менталітет народу, базовий (ресурсний) рівень знань — національна освіта, культура, духовність, традиції, громадська думка, виховний ідеал, норми поведінки, ціннісні орієнтації та ін. З іншого боку, за рахунок того ж інформаційного обміну, на рівні одного покоління чи особи, — інтелектуальний потенціал народу, наука і наукові школи, система інтелектуальних національних центрів, творчі та інноваційні організації. Відтак, засоби масової комунікації шляхом безпосередньої взаємодії із широкою аудиторією, так чи інакше впливають на формування її уподобань, світосприйняття, аналізу дійсності і витворенню певних висновків. Тож іде мова про інформаційну безпеку, задля стабільності суспільних настроїв.

Інформаційна безпека (Information Security) має три основні складові: конфіденційність, цілісність і доступність. «Конфіденційність належить до захисту чутливої інформації від несанкціонованого доступу. Цілісність означає захист точності і повноти інформації і програмного забезпечення. Доступність – це забезпечення доступності інформації і основних послуг для користувача в потрібний для нього час» [7; с.56].

Інтелектуальний капітал, як вважають ряд вчених (Л.Абалкін, О. Амосов, В.Геєць) характеризує знання, інтелектуальний потенціал, що має такі складові: людський капітал, організаційний або структурний та споживчий. «Інтелектуальний капітал – це знання, які можна перетворити на прибуток та оцінити їхню корисність» [4; с.31]. Відтак, інтелектуалізація соціуму через ЗМК є важливою умовою їх діяльності.

З огляду на зростаючу роль освіти, росте усвідомлення, що власний добробут залежить від самих індивідів, від їх прагнення до знань. У той же час, попитом на ринку праці все більше користується високо спеціалізоване знання, яке вимагає тривалого і самовідданого навчання. До того ж, технології швидко змінюються і потребують постійного оновлення знань, перекваліфікації, вміння вчитися самостійно. Попит на знання зростає, оскільки у сучасному світі знання мають надзвичайно високий рейтинг серед інших видів ресурсів.

Міжнародний досвід засвідчує, що призначені на передачу інформації суспільні ресурси в першу чергу повинні вкладатися в розвиток інфраструктури тієї чи іншої держави. Але будь-яка інфраструктура у підсумку повинна орієнтуватися на соціальне замовлення і задавати певні темпи інтелектуального розвитку. Принаймі такого підходу вимагає демократичне суспільство, що визначає за цінність свободу слова і думки. Фактично ЗМК покликані бути двосторонніми обмінниками інформаційними потоками від першоджерела, тобто провокатора або ж творця події до готової для сприйняття аудиторії, і навпаки критичні переосмислення події чи факту аудиторією можуть провокувати подальші шляхи розвитку ситуації. Така взаємодія є вигідною тим ЗМК, що цілеспрямовано вдаються до аналітичних концепцій, беручи за основу адекватну реакцію соціуму на дію. Проте такий підхід не буде цікавим тим ЗМК, що орієнтуються виключно на пряму передачу фактажу без його осмислення. Фактичним прикладом буде жанр інформаційної газетної замітки, який за формою не передбачає оціночних подієвих суджень.

З огляду на специфіку жанрової структури ЗМК та особливості сприйняття потоку аудиторією виникає чіткий двобортний поділ на формули «інформацію подав – інформацію сприйняли» і розширене «ідеальне» твердження «інформацію подав – інформацію сприйняли – інформацію осмислили – рефлексували», про що пише Москаленко А. у праці «Теорія журналістики» [9; с.96]. Друга формула передбачає аналітичний підхід, який і передбачає інтелектуалізацію.

Натомість постає проблема: чи потрібно однозначно стверджувати, що формула інтелектуалізації потрібна усім ЗМК, без винятку. Дати однозначну відповідь на окреслену проблему складно з огляду на відсутність чітко виражено структурованості ринку українських ЗМІ у плані жанровому. Зважаючи на те, що значна кількість ЗМІ функціонує за кошт приватних структур, а головно – реклами, однозначно стверджувати, що перша формула трансляції інформації є недоцільною, не можна. Видання, які активно реагують на рекламні запити ставляться ринковими вимогами у об'єктивовані рамки, чого просто не можна не враховувати.

Інформаційний ринок так чи інакше обмежуватиме жанрові пориви, узалежнюючи їх від комплексного замовлення. Державні дотації не вирішують цієї проблеми з огляду на їх мізерний ресурс. Українські реалії дають наразі єдино можливий вихід із ситуації: чітке форматування редакційних орієнтирів. Тобто, формат і жанрові розмаїття повинні визначатися разово і мати належне документальне обґрунтування, що дозволяє вкладатися у одну із окреслених формул інформаційного потоку, як наголошує дослідник В.Врублевський [3; с. 49].

У подальшому розвиток засобів масової комунікації зумовлюватиме вироблення нових формул подачі інформації, адаптацію іноземного досвіду та зростання рівня конвергентності.

Використані джерела:

1. Андрущенко, В.П. Модернізація освіти [Текст]: політика і практика // Педагогіка і психологія./ В.П. Андрущенко. – 2002. – № 3. – С. 12-15.
2. Владимиров, В. О. Основы журналистики в понятиях и комментариях./ В.О. Владимиров. – Луганск, 1998. – С.26-27
3. Врублевський, В.К.Інтелектуальний капітал і формування сучасної (модерної) української нації [Текст] // Науковий вісник Академії муніципального управління.Вип 1. / В.К. Врублевський. -2005.-С.48-55.
4. Животко, А.П. Історія української преси [Текст] / А.П. Животко // Упор., авт. іст.-біогр. нарису та прим. М.С.Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 1999, С. 120.
5. Іванов В.Ф. Законодавче забезпечення механізму доступу до інформації (зарубіжний досвід). [Текст] / В.Ф. Іванов. – К.: Довіра, 1997. – С. 54.
6. Іванов В. Ф. Техніка оформлення газети: [Текст] Курс лекцій: Навч. посібник для студ. фак. журналістики. / В.Ф. Іванов. – К.: Знання, 2000. – 222 с.
7. Картер М. А. Сучасний дизайн газет. – / М.А.Картер. К.: Нац. ін-т Преси, 1998. – 118 с.
8. Миронченко, В.Я. Інформаційне радіомовлення України. [Текст] / В.Я. Миронченко. — К., 1996. – С. 31-33.
9. Москаленко, А.П. Теорія журналістики [Текст]: Підручник. – / А.П. Москаленко. К.: Експрес-об'ява, 1998. – С. 96-98.

